

Centrum pre chemické látky a prípravky (CCHLP)

Informácia o možnom riziku z dekoratívnych lúč, ktoré ako palivo používajú parfumované lampové oleje.

Lampové oleje

Nemecký spolkový ústav pre ochranu zdravia spotrebiteľov a veterinárnu medicínu identifikoval lampové oleje ako skupinu chemických látok dostupných a používaných širokou verejnosťou, ktoré v rokoch 1991- 96 pri bežnom domácom použití spôsobili najviac prípadov vážneho poškodenia zdravia. Ide výlučne o oleje, používané v dekoratívnych, väčšinou sklenených alebo keramických lampách. Staré obyčajné petrolejové lampy nie sú v tomto zmysle problematické.

Dekoratívne olejové lampičky používajú ako palivo vysoko čistené petrolejové destiláty ako kerozín alebo izoparafíny, ktoré sú bezfarebné a nemajú petrolejový zápach. Pre zvýšenie atraktívnosti sa do nich pridávajú farbivá a vonné látky.

Dekoratívne lampičky majú zvyčajne celkom jednoduchú konštrukciu a nádobka s olejom i knôt sú ľahko dostupné. V Nemecku zachytili viacero prípadov, keď malé deti a ojedinele i dospelí omylom vypili malé množstvo lampového oleja, alebo malé deti cmúľali knôt lampy. Farmakokinetické štúdie síce ukázali, že kerozín a parafíny sa pri perorálnom podávaní absorbujú zo zažívacieho traktu len minimálne, avšak pri požití aj veľmi malého množstva (< 1 ml) často dochádza k aspirácii do pľúc v dôsledku ich špecifickej prchavosti, viskozity a povrchového napätia, čo vedie k závažnému a dlhodobému poškodeniu pľúc, niekedy až so smrteľnými následkami. Najviac postihnutou skupinou boli deti vo veku 1 – 3 roky

Hlavným príznakom bezprostredne po požití je silný a vytrvalý kašeľ, neskôr zvracanie. V ďalšom priebehu sa objavuje dýchavičnosť a zrýchlené dýchanie v dôsledku poškodenia pľúc, ktoré vo vysokom percente prípadov pretrváva aj niekoľko rokov a môže mať smrteľné následky.

Na zníženie rizika zodpovedné nemecké orgány prijali viaceré administratívne opatrenia: u náhradných náplní povinné zavedenie uzáverov zabezpečených proti otvoreniu deťmi a upozornenie na možné riziko, povinné označenie R-vetou R 65 (*Pri požití môže spôsobiť poškodenie pľúc*), návrh na konštrukčné zdokonalenie dekoratívnych lampičiek tak, aby sa zvýšila ich bezpečnosť. Avšak ani po zavedení uvedených opatrení sa frekvencia výskytu otráv lampovými olejmi neznižila.

(Zdroj: Správa Strediska pre dokumentáciu a vyhodnotenie otráv, Federálny ústav pre ochranu zdravia spotrebiteľov a veterinárnu medicínu (BgVV), Berlín, 1996)

MEDZINÁRODNÁ KARTA BEZPEČNOSTNÝCH ÚDAJOV

KEROZÍN

ICSC: 0663

November 1998

Kerosine
Lahký petrolej
Lampový olej
Palivový olej č.1

CAS #   8008-20-6
RTECS #   OA5500000
UN #   1223
EC #   649-404-00-4

Druh nebezpečenstva/expozícia	Akútne nebezpečenstvo/Príznaky	PREVENCIA	PRVÁ POMOC/ HASENIE POŽIARU
POŽIAR	Horľavina.	Nepracovať s otvoreným ohňom; nefajčiť	Prášok, AFFF, Pena, CO2.
VÝBUCH	Nad 37°C sa môže vytvárať zmes páry/vzduch, ktorá je výbušná..	Pri práci nad 37°C používať uzatvorený systém, Odsávanie, a elektrické zariadenia certifikované na prácu vo výbušnom prostredí.. Zabrániť vytváraniu elektrostatického náboja (napr. uzemnením).	V prípade požiaru: sprchovať vodou okolité plechové materiály.
EXPOZÍCIA		ZABRÁNIŤ VYTVÁRANIU HMLY	
Inhalácia	Bolesti hlavy, suchosť v hrdle, nespokojnosť, závrate	Vetranie.	Vyviešť na čerstvý vzduch, nechať v kľude, pokiaľ je to potrebné, poskytnúť umelé dýchanie a privolať lekára.
Koža	Suchá. Drsná.	Ochranné rukavice..	Odstrániť kontaminovaný odev, odléchnuť prúdom vody a umyť

			mydlom. Vyhľadať lekársku pomoc.
Oči	Začervenanie.	Ochranné okuliare s bočným tienidlom.	Ako prvé, vyplachovať prúdom vody po dobu niekoľkých minút (pokiaľ je to možné, vybrať kontaktné šošovky), a potom vyhľadať lekára.
Požitie	Hnačky, napínanie na zvracanie, zvracanie	Nejesť, nepiť, ani nefajčiť počas práce.	NEVYVOLÁVAŤ zvracanie. Ponechať v kľude. Vyhľadať lekára.

ZNEŠKODŇOVANIE PRI NÁHODNOM ÚNIKU	BALENIE a OZNAČOVANIE
Zozbierať uniknutú kvapalinu do zásobníka s vodotesným uzáverom. Uniknutú kvapalinu absorbovať do piesku alebo iného inertného materiálu a odložiť na bezpečné miesto. ZABRÁNIŤ úniku do životného prostredia. (zvláštna osobná ochrana: samostatný dýchací prístroj).	Xn R: 65 S: 2-23-24-62 Poznámka: H Klasifikácia OSN: 3 Skupina balenia: III

NÚDZOVÉ OPATRENIE	SKLADOVANIE
Výstražná sprievodná karta pri doprave : KÓD TEC (R)-551 NFPA : H 0; F 2; R 0;	Ohňovzdorné zásobníky. Samostatne oddelené od silných oxidantov. Chladné priestory.

DOLEŽITÉ ÚDAJE	
<p>FYZIKÁLNY STAV; VZHĽAD: Kvapalina o nízkej viskozite, s charakteristickým zápachom.</p> <p>FYZIKÁLNE NEBEZPEČENSTVO: V dôsledku prúdenia, pretrepávania atď. môže dochádzať ku vzniku elektrostatického náboja.</p> <p>CHEMICKÉ NEBEZPEČENSTVO: Reaguje s oxidantami.</p> <p>MEDZNÉ HODNOTY EXPOZÍCIE V PRACOVNOM PROSTREDÍ Hodnoty TLV nestanovené.</p>	<p>CESTY EXPOZÍCIE: Telo môže absorbovať látku inhaláciou jej pár alebo požitím.</p> <p>RIZIKO PRI NHALÁCIÍ: Nie sú žiadne indikácie o tom, aby sa pri rýchlosti odparovania tejto látky pri 20°C dosiahla vo vzduchu nebezpečná koncentrácia.</p> <p>ÚČINKY KRÁTKODOBEJ EXPOZÍCIE: Látka mierne dráždi pokožku a dýchacie ústrojenstvo. Prehĺtnutie kvapaliny môže spôsobiť vniknutie do pľúc s rizikom vzniku chemického zápalu. Látka môže mať účinky na nervovú sústavu.</p>

ÚČINKY DLHODOBEJ ALEBO OPAKOVANEJ EXPOZÍCIE:

Kvapalina má odmasťovacie účinky na pokožku.

FYZIKÁLNE VLASTNOSTI

Bod varu: 150-300°C
Bod topenia: -20°C
Relatívna hustota (voda = 1): 0.8
Rozpusťnosť vo vode: nerozpustná
Relatívna hustota pár (vzduch = 1): 4.5

Bod vzplanutia: 37-65°C
Teplota samovznietenia: 220°C
Medze výbušnosti, obj.% vo vzduchu: 0.7-5

ENVIRONMENTÁLNE ÚDAJE

Látka je nebezpečná pre vodné organizmy.

POZNÁMKY

Fyzikálne vlastnosti sa menia v závislosti na zložení. Požitie lampového oleja je hlavnou príčinou náhodnej otravy detí.

IPCS
Medzinárodný Program o Chemickej
Bezpečnosti

Pripravené v súvislosti s kooperáciou medzi Medzinárodným programom o chemickej bezpečnosti a Komisiou Európskeho spoločenstva
© **IPCS 1999**

Centrum pre chemické látky a prípravky, júl 2005

PŘÁVNE PREHLÁSENIE

Ani CEC ani IPCS ani žiadna osoba jednajúca v mene CEC alebo IPCS nezodpovedá za použitie, ktoré by mohlo byť spôsobené touto informáciou.

Právny stav v SR

Uvádzanie chemických látok a chemických prípravkov na trh upravuje zákon č. 163/2001, ktorý je transpozíciou príslušnej legislatívy EÚ.

Priamo na lampové oleje sa vzťahuje Vyhláška Ministerstva hospodárstva SR č.67/2002, ktorou sa vydáva zoznam vybraných chemických látok a vybraných chemických prípravkov, ktorých uvedenie na trh a používanie je obmedzené alebo zakázané. V prílohe k uvedenej vyhláške, časť III (Kvapalné chemické látky a kvapalné chemické prípravky, ktoré sa považujú za nebezpečné podľa § 3 zákona), je v ods. 2 táto úprava:

Látky a prípravky predstavujúce aspiračné nebezpečenstvo označené špecifickým rizikom vetou R 65, ktoré sa môžu používať ako palivo v ozdobných lampách a ktoré sa uvádzajú na trh v obaloch 15 l alebo menšom, môžu obsahovať farbivo, len ak je pridané ako parfumová prísada. Obaly takýchto látok a prípravkov musia byť čitateľne a nezmazateľne označené nápisom

„Udržuj kvapalinu mimo dosahu detí“

a

„Udržuj lampy s touto kvapalinou mimo dosahu detí“